Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Sortland kommune
Postboks 117
8401 SORTLAND

Dato: 09.12.2024
Vår ref: 24/04262-3
Deres ref: 24/2571

Uttalelse til høring og offentlig ettersyn av forslag til planstrategi 2024–2027 og forslag til forenklet planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2024–2034 for Sortland kommune

POST- OG BESØKSADRESSE
Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00
E-POST post@dirmin.no
WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883
SWIFT DNBANOKK
IBAN NO5376940505883
ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR
TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 29. oktober 2024.

DMF er statens fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. DMF skal bidra til økt verdiskaping gjennom å legge til rette for en langsiktig ressurstilgang basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg som sektormyndighet et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster gjøres utilgjengelig av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om saken
Sortland kommune har vedtatt å legge forslag til kommunal planstrategi for perioden 2024–2027 og forslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2024–2034, ut på høring og offentlig ettersyn.

Uttalelse fra DMF
I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 står det at regional og kommunal planlegging er viktige verktøy for å sikre at verdifulle mineralforekomster, som kan gi framtidig verdiskaping, ikke bygges ned. Kommunal planlegging er avgjørende for å sikre de langsiktige arealbehovene for mineralnæringen.

Regjeringen forventer blant annet at:

- *Viktige mineralforekomster sikres i regionale og kommunale planer, og utvinning avveies mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser.*
- *Helhetlig masseforvaltning avklares i regionale og kommunale planer. Planer for større bygge- og anleggsarbeider avklarer hvordan overskuddsmasser skal disponeres og hvordan nødvendig areal til håndteringen skal sikres. Muligheten for ombruk og materialgjenvinning vurderes, og massebalanse bør tilstrebes.*

Planstrategi

DMF kan ikke se at det er gjort vurderinger i planstrategien om eksisterende plangrunnlag i tilstrekkelig grad sikrer en god og langsiktig forvaltning av kommunens mineralressurser. God planlegging og synliggjøring av mineralressurser bidrar til å sikre viktige mineralressurser[1;2], og gir mineralnæringen forutsigbare rammevilkår på kort og lang sikt.

Kapittel 7 i planstrategien, med oversikt over prioriterte planoppgaver, viser til at arealdelen skal revideres med planlagt oppstart i 2024. Arealdelen er et viktig verktøy for å forvalte viktige mineralressurser og masseuttak i tråd med nasjonale mål og forventninger. Arbeidet med arealdelen gir også en god mulighet for å gjøre en overordnet vurdering om gjeldende arealdel synliggjør viktige mineralressurser og masseuttak i tråd med nasjonale mål og forventninger, og om kommunen har tilgang på nødvendige byggeråstoff for realisering av planlagt utbygging. Dette kan for eksempel innebære at kommunen vurderer om det i arealdelen er satt av tilstrekkelig areal til råstoffutvinning og mellomlagring av masser, i tillegg til at viktige mineralforekomster[1] er sikret mot nedbygging.

Samfunnsdel

Mineralressurser er ikke omtalt i planprogrammet. Kommunen har flere grafittforekomster vurdert av Norges geologiske undersøkelse (NGU) til regional og nasjonal betydning[2]. DMF råder til at temaet mineralressurser blir innlemmet i samfunnsdelen, slik at det blir lagt overordnede føringer for mineralske ressurser før revisjon av kommuneplanens arealdel. Temaet bør også inkludere hvordan mineralvirksomhet skal ivaretas i kommunale planer. Kommunen har i dag mineralvirksomhet som driver uttak av byggeråstoff.

Kommunen bør i samfunnsdelen gjøre rede for tilgangen til byggeråstoff i kommunen og vurdere om det bør planlegges for utvidelse av eksisterende eller etablering av nye masseuttak. DMF har utarbeidet levetidskart[3] og ressursregnskap[4] for byggeråstoff i kommunene, der kildegrunnlaget blir oppdatert hvert år. Disse kan brukes til å vurdere tilgangen på ressurser i fremtiden, både lokalt i kommunen og regionalt. Ifølge DMF sin levetidsanalyse for 2023 har Sortland kommune en estimert gjenstående levetid på mellom 5 og 10 år for knust fjell og mellom 20 og 50 år på sand og grus. Levetidsanalysen inneholder bare uttak av masser som blir rapportert til DMF, og ikke overskuddsmasser fra bygg- og anleggsvirksomhet. Kommunen bør derfor være kjent med hvor masser det er behov for kommer fra i dag og hvor masser for fremtidig behov skal komme fra.

Ved større utbyggingsprosjekt er det viktig at masser av god kvalitet gjenvinnes som byggeråstoffer fremfor å deponeres permanent. Økt bruk av overskuddsmasser kan redusere behovet for å åpne nye masseuttak, forlenge varigheten på tilgangen til grus- og pukkforekomster og redusere behovet for massetransport. En helhetlig vurdering

---

[1] Grus- og pukkforekomster i Sortland (NGU): https://aps.ngu.no/pls/oradb/grus_GP_Oppslag_KS.Alle_fkom_komm?p_kommunenr=1870

[2] Malm-, industrimineral- og natursteinforekomster i Sortland (NGU): https://aps.ngu.no/pls/oradb/minres_Mi_list_fkom_ks.Alle_fkom?p_kommunenr=1870R&p_sprak=N

[3] Levetidskart for byggeråstoff i kommunene: https://dirmin.no/levetidskart

[4] Ressursregnskap for Nordland: https://dirmin.no/rrnordland

av massehåndtering i plansammenheng kan være et nyttig virkemiddel for å avklare muligheter og rammer for en mer sirkulær mineralressursbruk.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana Beric Skjøstad seksjonsleder	Henning Sigstad rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Henning Sigstad

Mottakere:

Sortland kommune	Postboks 117	8401 SORTLAND